

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

471. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 4. A 5. MÁJA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: „Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie – Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu“

[KOM(2010) 614 v konečnom znení]

(2011/C 218/07)

Spravodajca: **Joost VAN IERSEL**

Pomocný spravodajca: **Enrico GIBELLIERI**

Európska komisia sa 28. októbra 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie – Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu“

KOM(2010) 614 v konečnom znení.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 4. apríla 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 471. plenárnom zasadnutí 4. a 5. mája 2011 (schôdzi zo 4. mája) prijal 119 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta oznámenie o priemyselnej politike ako hlavnú iniciatívu stratégie Európa 2020. Dôrazne podporuje holistický prístup a väčšie prepojenie politík EÚ, ako aj lepšiu koordináciu priemyslu medzi EÚ a členskými štátmi. Cieľom je udržateľná konkurencieschopnosť európskeho priemyselného odvetvia v globálnom hospodárstve.

1.2 EHSV vyzýva Radu a Komisiu, aby na základe oznámenia a príslušných záverov Rady vypracovali zoznam priorít a časových harmonogramov ⁽¹⁾.

1.3 Lepšie prepojenie by podľa názoru EHSV mohlo viesť k integrovaným prístupom v plne rozvinutom vnútornom trhu v rámci sociálneho trhového hospodárstva prostredníctvom inteligentných právnych predpisov, výskumu, vývoja a inovácií, prístupu k financovaniu, energeticky účinného a nízkouhlíkového hospodárstva, politiky v oblasti životného prostredia, dopravy, hospodárskej súťaže a zamestnanosti, zlepšovania zručností a kvalifikácií, obchodu a súvisiacich otázok, a prístupu k surovinám.

1.4 Zefektívnenie vnútorného plánovania a koordinácie v rámci inštitúcií EÚ a zameranie sa na užší vzťah medzi EÚ a členskými štátmi stavajú zlepšenie riadenia do centra budúcej priemyselnej politiky. Členské štáty by mali zlepšiť vzájomnú koordináciu. Aj regióny a mestské oblasti by mali prevziať zodpovednosť. Stručne povedané, mali by sa zintenzívniť vertikálne aj horizontálne prepojenia v celej Európe, aby bolo možné udržať krok s ostatnými kontinentmi.

⁽¹⁾ Závbery prijaté Radou EÚ pre konkurencieschopnosť 10. decembra 2010 (ref. 17838/10). Európska rada urobila prvý krok 4. februára 2011 vo veci energetiky a podpory inovácie.

1.5 EHSV upozorňuje na význam výročných správ Komisie o vnútroštátnych priemyselných politikách, ktoré by sa mali zamerať na spoločne schválené ciele. Tieto správy by sa mali otvorene prediskutovať s cieľom zlepšiť koordináciu a podporovať osvedčené postupy, ako aj prispieť k rovnakým podmienkam na európskej úrovni.

1.6 EHSV trvá na zabezpečení primeranej úrovne súkromných a verejných finančných zdrojov pre konkurencieschopnosť a inováciu, ktoré by vyvážili krátenie rozpočtov. EHSV s radosťou víta plánované zlepšenie cezhraničných podmienok pre rizikový kapitál, ako aj návrhy na verejné a súkromné dlhopisy na projekty EÚ pre investície do energetiky, dopravy a informačných a komunikačných technológií⁽²⁾. Mali by sa posúdiť aj dlhopisy na projekty v iných oblastiach, napr. výskume a demonštračných činnostiach. Na ciele priemyselnej politiky sa musia zamerať aj štrukturálne fondy a Kohézny fond. Na pritiažnutie súkromného kapitálu do priemyselného odvetvia je potrebné priniesť nové inovačné nápady.

1.7 Priemyselná politika zahŕňa všetky druhy vzájomnej prepojenej výroby a služieb. Hranice medzi jednotlivými odvetviami sa stierajú. MSP nadobúdajú čoraz väčší význam z hľadiska pridanej hodnoty aj vytvárania pracovných miest. Tieto faktory si vyžadujú inteligentné horizontálne a odvetvové právne predpisy a/alebo pravidlá, ako aj sprievodné opatrenia. Mala by sa zohľadniť komplexnosť medzinárodných sietí a integrované výrobné procesy.

1.8 EHSV z dôvodu komplexnosti a rozmanitosti prepojení zdôrazňuje potrebu (spoločných) záväzkov verejných a súkromných subjektov, a to prostredníctvom skupín na vysokej úrovni, technologických platforiem, sociálneho dialógu a vzdelávacích programov.

1.9 EHSV zdôrazňuje nasledujúce priority:

- potrebu inteligentnej regulácie, regulačnej stability, primerané posudzovanie a hodnotenia ex post,
- prístup k financovaniu na úrovni EÚ: 7RP/8RP, CIP⁽³⁾, EIB a EIF, najmä pre MSP,
- Únia inovácií by mala byť veľmi úzko prepojená s priemyselnou politikou, najmä v oblasti kľúčových technológií a odvetví s vysokou spotrebou energie,
- koordinácia v rámci základných podporných reťazcov a medzi nimi – výskumné strediská, univerzity, podniky – by sa mala podporovať,
- európsky patent je testom dôveryhodnosti priemyselnej politiky,

⁽²⁾ Pozri ročný prieskum rastu, časť 9, KOM(2011) 11 v konečnom znení.

⁽³⁾ Rámcový program a program pre konkurencieschopnosť a inovácie.

— mala by sa zabezpečiť účasť a zapojenie zamestnancov,

— nevyhnutné sú školenia a odborná príprava na všetkých úrovniach spolu s podporou podnikania s cieľom zabezpečiť vysoko kvalitné a stabilné pracovné miesta a primerané a udržateľné mzdy; mali by sa poskytovať informácie o osvedčených postupoch,

— globálny vývoj vyžaduje aktívnu obchodnú politiku a účinný dohľad nad trhom a ak sa majú dosiahnuť rovnaké podmienky v globálnom meradle, musí Európa hovoriť jedným hlasom,

— európske hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a efektívne využívajúce zdroje by malo znamenať, že EÚ bude od svojich obchodných partnerov vyžadovať dodržiavanie rovnakých noriem,

— mal by sa zabezpečiť prístup k surovinám a diverzifikované zdroje energie.

2. Úvod

2.1 Priemyselná politika „nového štýlu“ pochádza z apríla 2004⁽⁴⁾. Po zdĺhavom procese liberalizácie a privatizácie naďalej prevažujú najrôznejšie národné koncepcie priemyselnej politiky.

2.2 Na úrovni EÚ prevládali rámcové podmienky podporujúce priemyselné odvetvia. Vykonávali sa odvetvové analýzy.

2.3 EHSV sa do tohto rozvoja aktívne zapájal a predkladal svoje pripomienky v sérii stanovísk o zvýšenom záujme o odvetvia a ich špecifické charakteristiky na úrovni EÚ⁽⁵⁾.

2.4 Kontext sa medzitým neustále mení. Z dôvodu finančnej a hospodárskej krízy majú rozdielne názory na riadenie na úrovni EÚ, ako aj odlišná priemyselná produktivita v členských štátoch vplyv na schopnosť Európy reagovať na zmeny.

2.5 Súčasne sa objavili nové témy a spoločenské zmeny, ako je starnutie spoločnosti, ochrana klímy a udržateľný rozvoj, dostupnosť energie, zintenzívnenie globalizácie, znalostná a digitálna spoločnosť a zmeny na trhoch práce.

2.6 Inovácia na domácich a zahraničných trhoch je na dennom poriadku, inšpirovaná prebiehajúcim výskumom a technológiami, ako aj intenzívnejšou hospodárskou súťažou.

2.7 Za posledné desaťročie sa čoraz viac zdôrazňoval prioritný význam školení a odbornej prípravy.

⁽⁴⁾ KOM(2004) 274 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ Príslušné stanoviská EHSV sa nachádzajú na <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.enterprises-and-industry>.

2.8 Napriek zreteľnému pokroku pretrvávajúca fragmentácia vnútorného trhu a nedostatočné zameranie, čiastočne aj z dôvodu rôzneho prístupu k podnikaniu. Vzťah medzi dobudovaním vnútorného trhu a priemyselnými politikami sa príliš často prehliada. EHSV opakovane vyzýval, aby sa stanovili presné podmienky so zreteľom na potrebu cielených pravidiel pre tieto odvetvia a tematické otázky, ktoré zohľadňujú hodnotové siete rozvetvené po celom svete.

3. Čo je nové v oznámení

3.1 Priemyselná politika znamená udržať silný výrobný priemysel v Európe a zvýšiť celkovú informovanosť v spoločnosti a medzi zúčastnenými stranami v tom, že EÚ musí vyhodnotiť a zaviesť upravené podmienky pre posilnenie postavenia priemyslu – výroby a služieb – s cieľom zabezpečiť úspešný rozvoj na domácich trhoch a v zahraničí.

3.2 Priemyselná politika by mala vyriešiť problém zvýšenej neistoty a nerovnováhy, rovnako ako tvrdej hospodárskej súťaže a programov stanovených ostatnými subjektmi vo svete pri definovaní rámca pre silnú priemyselnú základňu v Európe, investície a vytváranie pracovných miest.

3.3 Priemyselná politika je jednou z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 spoločne s ďalšími hlavnými iniciatívami a dôležitými oblasťami, ako sú inovácia, zručnosti, obchod a jednotný trh. Tento holistický prístup poukazuje na potrebu účinnej koordinácie a súdržnosti **všetkých** politik EÚ. Koordinácia a súdržnosť vrátane súvisiacej transparentnosti a zviditeľnenia politik EÚ musí podporovať technický pokrok a inovácie (najmä základné podporné technológie), reštrukturalizáciu, vytváranie kvalitných pracovných miest⁽⁶⁾ a európsku prítomnosť na medzinárodných trhoch.

3.4 Novým nástrojom je návrh Komisie na „previerku konkurencieschopnosti“ prostredníctvom postupov posudzovania, ktorý, aby mohol zahŕňať investičné a inovačné faktory, musí presahovať rámec jednoduchej cenovej alebo nákladovej konkurencieschopnosti.

3.5 Prioritou je často prehliadaný vonkajší rozmer priemyselnej politiky. To isté sa vzťahuje aj na zvýšenú pozornosť venovanú prístupu k surovinám ako základnej podmienke pre každú priemyselnú politiku.

3.6 Obnovený dôraz sa kladie na integrovaný horizontálny prístup spojený so sektorovými aplikáciami a cielenými prístupmi, požiadavku zamerať sa na prepojenie medzi odvetvami, hodnotovými a dodávateľskými reťazcami (čo má zásadný význam pre MSP), siete a klastre, vplyv služieb podnikom a prístup k financovaniu.

⁽⁶⁾ Pozri stanovisko EHSV „Inovatívne pracoviská ako zdroj produktivity a kvalitných pracovných miest“, prijaté 18. 3. 2011 (zatiaľ nebolo uverejnené v úradnom vestníku), a najmä jeho bod 2.6.

3.7 Okrem neustálych zmien a procesov reštrukturalizácie vo veľkých častiach európskeho priemyslu oznámenie poukazuje aj na nové odvetvia s rastúcou mierou investícií a pracovných miest, ako sú kozmický priestor⁽⁷⁾, nové bezpečnostné služby a odvetvia kultúrnej a tvorivej činnosti.

3.8 Veľmi dôležitý a ambiciózny je podľa názoru EHSV návrh Komisie vychádzajúci z článku 173 Lisabonskej zmluvy zverejniť výročné správy o stave a rozvoji národných priemyselných politik, ktoré majú posilniť spoločné analýzy a spoločne dohodnuté postupy a politiky.

3.9 EHSV s uspokojením poznamenáva, že Rada EÚ pre konkurencieschopnosť plne podporuje rámec pre strategické smerovanie činnosti EÚ, ktoré uľahčí spoločnú víziu týkajúcu sa priorit. A čo je najdôležitejšie, Rada takisto zdôrazňuje potrebu koordinácie priemyselných politik členských štátov.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Vzhľadom na závažné okolnosti považuje EHSV oznámenie o priemyselnej politike, ako aj závery Rady za veľmi aktuálne.

4.2 Priemyselná politika ako hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 dokazuje, že Komisia je rozhodnutá vypracovať koordinovanú stratégiu na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov. Záväzkov členských štátov je zásadný a neodkladný.

4.3 EHSV zdôrazňuje význam konkurencieschopného a udržateľného výrobného priemyslu v Európe. To si žiada silnú priemyselnú základňu spojenú so službami, ktoré sú pre priemysel nesmierne dôležité. Spoľahlivé zdroje poukazujú na postupný prechod v oblasti zamestnávania z výroby na priemyselne služby, a to nielen pre medzivstup, ale aj služby poskytované samotnými výrobcami⁽⁸⁾.

4.4 Na vytváranie budúcnosti sú nevyhnutné silné politiky: inteligentná energia, nanotechnológie a veda o živej prírode, nové materiály, služby podnikom a sociálne médiá, ako aj potreba rozšíriť informačné a komunikačné technológie. Európa nemá žiadny Apple ani Google. Čína napreduje veľmi rýchlo a v niektorých oblastiach už Európu prekonáva.

4.5 EÚ naliehavo potrebuje víziu a program na zvýšenie výrobných investícií a produktivity. Správne definované spoločné zásady pre opatrenia v EÚ a členských štátoch by mali priniesť stimuly pre ambiciózne investičné programy zo strany podnikov a verejných orgánov.

⁽⁷⁾ EHSV poukazuje na osobitný význam kozmického priemyslu pre rozvoj vzdialených a vidieckych oblastí.

⁽⁸⁾ Pozri o. i. *Les secteurs créateurs d'emploi à court-moyen terme après la crise* (Centre d'analyse stratégique ako príloha pre francúzskeho premiéra, november 2010).

4.6 Priemyselná politika vyžaduje primeranú úroveň súkromných a verejných finančných zdrojov. Prebiehajúce krátenie rozpočtov by sa malo vyvážiť pomocou iných, spoločne schválených finančných prostriedkov⁽⁹⁾.

4.7 EHSV sa nazdáva, že tieto tri hlavné témy bude potrebné v nadchádzajúcich rokoch rozpracovať:

- vzájomné prepojenie a interakcia širokého spektra horizontálnych a odvetvových politík EÚ,
- komplexné medzinárodné siete a integrované výrobné procesy⁽¹⁰⁾, a
- vyhodnotenie a lepšia koordinácia vnútroštátnych politík na úrovni EÚ a medzi členskými štátmi.

4.8 Zefektívnenie vnútorného plánovania a koordinácie v rámci inštitúcií EÚ a zameranie sa na užší vzťah medzi EÚ a členskými štátmi stavajú zlepšenie riadenia do centra budúcej priemyselnej politiky.

4.9 Členské štáty majú svoje vlastné priemyselné prístupy a ciele. Aby mohla byť priemyselná politika EÚ „nového štýlu“ úspešná, Rada by mala rozpracovať závery Rady EÚ pre konkurencioschopnosť ako základ pre intenzívnejšiu spoluprácu.

4.10 EHSV plne podporuje potrebu holistického a integrovaného prístupu. Užšie prepojenie politík je dôležitou koncepciou pre udržateľné sociálne trhové hospodárstvo v Európe. Malo by viesť k integrovanému prístupu k budúcnosti európskeho priemyslu na funkčnom vnútornom trhu prostredníctvom inteligentných právnych predpisov, politiky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, prístupu k financovaniu, politiky v oblasti energetiky a nízkouhlíkového hospodárstva, politiky v oblasti životného prostredia, dopravy, hospodárskej súťaže, zlepšovania zručností a kvalifikácií, obchodnej politiky a súvisiacich otázok, ako aj prístupu k surovinám. Odvetvové prístupy tieto možnosti ešte rozšíria. Týmito témami sa zaoberajú samostatné oznámenia⁽¹¹⁾.

4.11 EHSV víta účinnú „previerku konkurencioschopnosti“, ktorá by mala začať na selektívnom základe.

4.12 Rozhodujúci význam má zachovanie výšky či dokonca navýšenie finančných prostriedkov EÚ pre oblasť výskumu a vývoja. Veľké európske projekty – ako sú projekty v oblasti energetiky – a realizácia celoeurópskej infraštruktúry, spolufinancované jedným alebo viacerými členskými štátmi, by mali mať aj tzv. pákový efekt.

⁽⁹⁾ Napríklad Nemecko nedávno zvýšilo svoj rozpočet na inováciu o 20 %.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vývoj hodnotového a dodávateľského reťazca v európskom a globálnom kontexte“ (Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 1).

⁽¹¹⁾ Prvý príklad uplatňovania tejto metódy sa nachádza v stratégii LeaderSHIP 2015 pre európske lodárske odvetvie, spustenej v roku 2005.

4.13 Priemyselné zoskupenia zvyčajne vznikajú v tradičných priemyselných oblastiach, ktoré sa neustále rozvíjajú na základe nových investícií, technológií a inovácie, hodnotových reťazcov, kompetencií a zručností, ako aj vytvárania regionálnych a medzinárodných sietí⁽¹²⁾. Rozvinuté regióny sú pre Európu hnacou silou.

4.14 EHSV sa domnieva, že spoločné politiky a opatrenia na úrovni EÚ spolu s transparentnejšími a aktuálnymi priebežnými informáciami o vývoji v rámci jednotlivých štátov významne prispejú k dosiahnutiu rovnakých podmienok a vytvoreniu silného vnútorného trhu, ktorý je stredobodom európskej integrácie.

4.15 Dôležitú úlohu pritom zohrávajú údaje a analýzy. EHSV oceňuje podrobnú analytickú činnosť Komisie. Hĺbkové analýzy spolu s presnými a porovnateľnými údajmi na úrovni EÚ sú nevyhnutné pre akúkoľvek politiku. Užšie a prezieravé monitorovanie a hodnotenie si vyžaduje spoľahlivé údaje o dynamických aktuálnych trendoch⁽¹³⁾. Dosiahol sa už istý pokrok, ale je potrebné vykonať ešte veľa práce.

4.16 Okrem národných štatistík zohráva dôležitú úlohu aj Eurostat. Mal by mať dostatočné vybavenie na to, aby mohol zhromažďovať správne údaje a včas analyzovať vývoj a dynamiku v Európe a vo svete. Na získavanie týchto údajov by mal mať dostatočné prostriedky. Všetky informácie by mali byť k dispozícii čo najskôr a v čo najucelenejšej podobe.

5. Riadenie na úrovni EÚ; horizontálny a špecifický prístup: odvetvia a hodnotové siete

5.1 Zlučovanie činností Komisie do jednej koncepcie poukazuje na to, že je potrebné tieto rozdelené aktivity spojiť a zvýšiť tak viditeľnosť a účinnosť.

5.2 Priemyselná politika zostáva do určitej miery vnútroštátnou záležitosťou. Zoznam oblastí uvedených v oznámení, v ktorých EÚ (Komisia, Rada, EP) nesie zodpovednosť za konanie, alebo v ktorých by mohla zasiahnuť, je takisto rozsiahly. V tomto kontexte ponúka komplexný rámec stratégie Európa 2020 sľubné príležitosti.

5.3 EHSV súhlasí s politickými zámermi Komisie. Úloha Komisie však nie je vždy jasne definovaná, čiastočne z dôvodu nedostatku formálnych právomocí v mnohých oblastiach. V niektorých odvetviach, ako je energetika, prevládajú vnútroštátne ciele a postupy, a právomoci Komisie a členských štátov nie sú uplatňované jednotným spôsobom.

⁽¹²⁾ Ukážkou toho je rozvoj mnohých regiónov a mestských oblastí v celej Európe, kde sa zastarané priemyselné štruktúry nahrádzajú investíciami orientovanými na budúcnosť a novou dynamikou.

⁽¹³⁾ EHSV to tvrdil už predtým v informačnej správe s názvom „Sektorový prieskum relokácií“ (2006), ktorá poukazovala na nedostatky pri porovnávaní údajov, ktoré Komisia použila.

5.4 V tejto súvislosti by sa mali zvýšiť právomoci a efektívnosť Rady EÚ pre konkurencieschopnosť, ktorá spolu s Komisiou stanovuje ciele a zodpovedá za reguláciu v mnohých oblastiach.

5.5 EHSV vyzýva Radu a Komisiu, aby vypracovali pracovný zoznam priorít a zodpovedajúcich časových harmonogramov. Tieto priority musia zahŕňať aj hospodársku infraštruktúru, ako sú rozvinuté dopravné siete, diverzifikované zdroje energie a prístup k nim, digitálny program a informačné a komunikačné technológie.

5.6 Vonkajší rozmer vnútorného trhu a cieľ zabezpečenia rovnakých podmienok vo svete si v čoraz väčšej miere vyžadujú aktívnu obchodnú politiku a efektívny európsky diplomatický zbor.

5.7 Priemyselné odvetvie znovu prechádza zásadnou transformáciou na základe výskumu, vývoja a inovácií, zmenených a doplnených právnych predpisov a medzinárodných trhov v oblasti priemyslu a služieb. Tento vývoj má vplyv na všetky odvetvia. Priority stanovené v po sebe nasledujúcich pracovných programoch EÚ by mali odrážať trendy v záujme zaistenia správnych rámcových podmienok a zahrnutia konkrétneho programu, ktoré by poskytovali usmernenia a istotu pre priemyselné investície. Potrebný je stabilný, dlhodobý regulačný rámec.

5.8 Vzťah medzi priemyselnou politikou a jednotným trhom má prvoradý význam. EHSV zastáva názor, že súbežne s konkrétnejšími priemyselnými politikami úlohu Komisie a EÚ, ako aj potrebu rovnakých podmienok v Európe jednoznačne potvrdí prijímanie rozhodnutí súvisiacich s Aktom o jednotnom trhu.

5.9 EHSV opätovne potvrdzuje potrebu zachovať cieľ výdavkov určených na výskum a vývoj vo výške 3 % HDP. Krátenie finančných zdrojov by nemalo ohroziť rozhodujúce inovačné sily.

5.10 EHSV so zreteľom na účinnosť a pridanú hodnotu politík a finančných nástrojov privítal v rôznych stanoviskách odvetvové skupiny na vysokej úrovni, technologické platformy, stimuláciu inovačných zoskupení a cezhraničnú spoluprácu medzi výskumnými panelmi a výskumnými ústavmi, a to všetko za pomoci financovania z prostriedkov EÚ. Mali by sa vypracovať demonštračné a vzorové projekty.

5.11 Úspešným projektom je iniciatíva vedúcich trhov pre šesť dôležitých odvetví, ktorej cieľom je odstrániť prekážky pre výroby a služby⁽¹⁴⁾. V rovnakom duchu by EÚ mala spustiť nové priemyselné projekty, napr. čisté a energeticky úsporné vozidlá, zachytávanie a ukladanie emisií CO₂, celoeurópske siete, aktivity v kozmickom priestore a základné podporné technológie.

5.12 EHSV považuje prijatie európskeho patentu za prípad na overenie dôveryhodnosti priemyselnej politiky EÚ. Ak v súčasnosti nie je možné získať európsky patent pre EÚ ako celok, mal by ho začať používať aspoň obmedzený počet krajín.

5.13 Všeobecne povedané, vo svetovom meradle je ochrana práv duševného vlastníctva v súčasnosti vysokou prioritou.

5.14 Prístupy navrhnuté špeciálne pre odvetvia sú nevyhnutné na dosiahnutie lepšej a vhodnejšej právnej úpravy a rozvoj potrebných nástrojov a opatrení.

5.15 Globalizácia, fragmentácia dodávateľských reťazcov v dôsledku ich prerušenia na hraniciach jednotlivých štátov a vzájomná závislosť jednotlivých subjektov však majú za následok, že „tradičný“ pohľad na priemysel podľa jednotlivých odvetví je z politického hľadiska menej významný. Tieto otázky by sa nemali vnímať ako popieranie existencie istých veľmi špecifických problémov v niektorých odvetviach, ale mali by sa zvažovať z európskej perspektívy podľa jednotlivých prípadov.

5.16 Flexibilný odvetvový prístup umožňuje úspešnú výmenu názorov a je dobrým základom pre záväzky verejného a súkromného sektora. Okrem Komisie a vládnych úradníkov sem patria aj podniky, výskumné ústavy, (vyššie) vzdelávacie inštitúcie, sociálni partneri, mimovládne organizácie a regionálni zástupcovia.

6. Kľúčové konkrétne otázky

6.1 Priemyselná politika je celková koncepcia s množstvom súvisiacich a vzájomne prepojených oblastí.

6.2 Prístup k financovaniu a financovanie sú vážne problémy, ktoré je potrebné urýchlene riešiť. EHSV víta plánované zlepšenie cezhraničných podmienok pre rizikový kapitál, ako aj návrhy na verejné a súkromné dlhopisy na projekty EÚ zamerané na investície do energetiky, dopravy a informačných a komunikačných technológií⁽¹⁵⁾. Mali by sa posúdiť aj dlhopisy na projekty v iných oblastiach, napr. na výskumné projekty. Bude potrebné zohľadniť aj ostatné opatrenia, okrem iného režim daňových odpočtov.

6.3 Finančnou krízou boli postihnuté najmä MSP. V záujme mobilizácie súkromného kapitálu, napr. kolektívneho financovania (tzv. *crowdfunding*), je potrebné rozvinúť inovačné nápady. EHSV navrhuje, aby Komisia usporiadala stretnutie za okrúhlym stolom s externými zúčastnenými stranami s cieľom preskúmať spôsoby a prostriedky na mobilizáciu súkromného kapitálu na priemyselné účely. Je potrebné zohľadniť postupy uplatňované na celom svete. Takisto je potrebné šíriť plodné myšlienky a postupy.

6.4 EHSV odporúča, aby aj EIB spolu s EIF boli podporované v úsilí o vytvorenie cieľených nástrojov na zabezpečenie rastu európskych MSP.

⁽¹⁴⁾ Iniciatíva vedúcich trhov identifikovala tieto trhy: elektronické zdravotníctvo, ochranné odevy, udržateľná výstavba, recyklácia, bioprodukty a obnoviteľné zdroje energie.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou 2.

6.5 Úloha EIB je dôležitým príkladom pre ostatných súkromných investorov a zároveň je aj katalyzátorom na získanie ďalších finančných prostriedkov. Patrí sem aj podpora dlhodobých investícií, ktoré sú potrebné na rozvoj inovačných procesov. Do pôžičiek EIB by mali byť začlenené sociálne a environmentálne kritériá spolu s ex post hodnoteniami vplyvu výdavkov EIB na európsky priemysel ako celok a na dosiahnutie cieľov EÚ.

6.6 Pokiaľ ide o 7. a 8. rámcový program, EHSV víta rastúci záujem Komisie o inovačné priemyselné projekty a (cezhraničnú) spoluprácu.

6.7 Financovanie výskumu a vývoja v EÚ sa v súčasnosti zameriava na šírenie a prehľbovanie znalostí. Je potrebné podporiť projekty v súlade so stanoviskom technologických platforiem EÚ a Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) ⁽¹⁶⁾. EHSV sa zasadzuje za väčšie zjednodušenie vykonávania. Finančné prostriedky EÚ by sa mali investovať cieleným spôsobom, aby sa znásobil účinok verejných a/alebo súkromných investícií.

6.8 To znamená, že 8. rámcový program sa spolu so základným výskumom musí riadiť cieľmi priemyselnej politiky. V prípade rozsiahlych priemyselných projektov je v každom prípade potrebná účinná koordinácia medzi (centralizovaným) financovaním na európskej a vnútroštátnej úrovni.

6.9 To isté platí pre CIP, program pre konkurencieschopnosť a inovácie pre MSP v oblasti energetiky, informačných a komunikačných technológií a podnikania.

6.10 Rozvoj regiónov orientovaných na jeden druh priemyslu by sa mal znovu preskúmať s cieľom podporiť účinnejšiu diverzifikáciu priemyslu. Udržateľný rozvoj sa podporí prostredníctvom financovania ekologických projektov s nízkymi emisiami CO₂ z prostriedkov EÚ.

6.11 Vzťah medzi **inováciou** a priemyselnou politikou je zrejmý. Inovácia je veľmi široká oblasť a zahŕňa aj netechnické oblasti. Iniciatívy v oblasti inovácie a priemyselnej politiky majú oprávnené do veľkej miery rovnaké zameranie a spoločné ciele ako inovačné partnerstvá. Bude to prínosné z hľadiska účinnosti a zviditeľnenia.

6.12 Prípadnej deindustrializácii je potrebné predísť zintenzívnením prepojenia medzi inováciou a priemyslom ⁽¹⁷⁾, okrem iného aj prostredníctvom zdôraznenia „základných podporných technológií“. Mali by sa zlepšiť podmienky pre priemyselné odvetvia založené na prírodných vedách.

6.13 Politika v oblasti výskumu a inovácií na vnútroštátnej a európskej úrovni je úzko spojená s priemyselnou politikou,

najmä pod tlakom krátenia rozpočtov a aktivít na iných kontinentoch. Znepokojujúce je aj znižovanie výdavkov na výskum v podnikoch a/alebo ich presun do zahraničia.

6.14 Prechod oblasti výskumu a vedy na výroby prostredníctvom aplikovanej technológie je v celej Európe aj naďalej slabým miestom. Aj keď je základný výskum stále kľúčový, EHSV zdôrazňuje potrebu účinného, udržateľného a rýchlejšieho prechodu z „laboratória“ do reálnej ekonomiky.

6.15 Ciele v procese prechodu na hospodárstvo s nízkou spotrebou energie a nízkymi emisiami CO₂ môžu viesť k ďalším príležitostiam v oblasti priekopníckej inovácie.

6.16 Zlepšenie koordinácie v rámci znalostných reťazcov a medzi nimi by malo byť prioritou. Túto otázku by mali prerokovať všetky zúčastnené strany verejného a súkromného sektora v záujme odstránenia nedostatkov a podpory pridanej hodnoty a efektívnosti.

6.17 Univerzity ešte stále v plnej miere nezohrávajú svoju úlohu ako neoddeliteľná súčasť znalostného trojuholníka. Dôraz by sa mal klásť na otvorené a cezhraničné siete medzi univerzitami a priemyslom. EÚ by sa mala zamerať na podporu takéhoto rozvoja.

6.18 **Sociálna kapitola** stratégie Európa 2020 zahŕňa rôzne prvky. Dôležité je aj vytváranie pracovných miest prostredníctvom súkromných investícií, dodávateľského a hodnotového reťazca a MSP. Tento cieľ by takisto mohol prispieť k akceptovaniu tejto stratégie zo strany verejnosti.

6.19 Mala by sa zabezpečiť účasť a zapojenie zamestnancov. EHSV zdôrazňuje potrebu účinného sociálneho dialógu a podpory spoločných cieľov a záväzkov v časoch dynamických zmien. Sociálny dialóg je potrebný aj pre spoločensky prijateľné riešenia a na získanie dôvery v transformáciu hospodárstva; okrem toho by mala zvýšiť informovanosť a prijatie zo strany verejnosti.

6.20 Členské štáty majú v tejto oblasti svoje vlastné tradície. Podľa EHSV by účasť a zapojenie zamestnancov mali prebiehať v rámci podniku a na regionálnej, celoštátnej a európskej úrovni s cieľom podporiť očakávaná a zmenu modelu. Na úrovni EÚ sú odvetvové sociálne dialógy veľmi cenným nástrojom, ktorý by Komisia mala aj naďalej podporovať a presadzovať tam, kde ešte neexistujú.

6.21 **Školenie a odborná príprava** na všetkých úrovniach patria medzi priority tohto zoznamu. Analýzy trhu práce (na úrovni odvetvia) by mali byť východiskom pre usmernenia pre učebné osnovy so zreteľom na strednodobé a dlhodobé kvalifikačné požiadavky. Rodové rozdiely by sa mali odstrániť. V niektorých oblastiach, ako sú strojárka a technické profesie, je nesúlad medzi ponukou a dopytom na trhu práce znepokojujúci. Podporovať by sa malo podnikanie.

⁽¹⁶⁾ Vytvárajú sa prvé tri znalostné a inovačné spoločenstvá (ZIS).

⁽¹⁷⁾ Pozri o. i. „Deindustrializácia Európy. Už nesmieme strácať čas!“, Académie Royale de Belgique, 2010.

6.22 Usmernenia a šírenie osvedčených postupov sú potrebné na vypracovanie osnov v rámci (vyššieho) vzdelávania⁽¹⁸⁾. EHSV vyzýva Komisiu, aby pokročila vo svojich záväzkoch v tejto oblasti.

6.23 **Globálny rozvoj** si vyžaduje aktívnu európsku obchodnú politiku. Rozdelenie práce medzi krajiny s „vysokou hodnotou“ a „nízkou hodnotou“ práce sa ruší. Dôležitý hospodársky a sociálny rozvoj prebieha veľkou rýchlosťou, a to najmä v Ázii. Rovnaké podmienky na celom svete sú preto veľmi dôležité, pokiaľ ide o environmentálne a sociálne normy, reciproitu prístupu na trh, duševné vlastníctvo atď.⁽¹⁹⁾

6.24 EHSV trvá na tom, aby všetky európske rozhodnutia a hodnotenie budúcich právnych predpisov zohľadňovali perspektívu rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni. Súbežne by sa malo v EÚ zaviesť lepšie monitorovanie a účinnejší dohľad na trhu. Právomoci colných kontrol by sa mali rozšíriť.

6.25 Význam štandardizácie nemožno preceňovať, pretože je dôležitým nástrojom na jednotnom trhu. Americké a čínske spoločnosti často spĺňajú tieto normy mimovoľne, pretože sú vo svete priekopníkmi.

6.26 EHSV zdôrazňuje prepojenie medzi priemyselnou politikou, obchodnou politikou a súvisiacimi otázkami. Takisto je potrebné odstrániť umelé prekážky obchodu a investícií v ostatných častiach sveta. Rokovania o týchto otázkach môžu presiahnuť rámec WTO, a preto je potrebné ich riešiť v kontexte bilaterálneho alebo multilaterálneho rámca. Vonkajší rozmer priemyselnej politiky znamená, že EÚ musí na všetkých medzinárodných hospodárskych fórach hovoriť jedným hlasom⁽²⁰⁾.

6.27 EÚ musí iniciatívne bojovať proti obmedzovaniu prístupu k surovinám zo strany obchodných partnerov. EHSV víta odporúčania opatrení v súvislosti s cenami surovín a trhovou konsolidáciou v odvetví ťažby. Mal by sa odstrániť problém špekulácií na trhoch s komoditami.

6.28 Bez toho, aby boli dotknuté dohodnuté ciele a normy EÚ v oblasti energetiky a klímy, je potrebné dôsledne preskúmať politické nástroje a navrhnuť ich podľa ich dosahu na konkurencieschopnosť priemyslu⁽²¹⁾. Európske hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ a efektívnym využívaním zdrojov by malo znamenať, že EÚ bude od svojich obchodných partnerov

vyžadovať dosahovanie rovnakých noriem⁽²²⁾. Lepším riešením sú multilaterálne dohody. Malo by sa predísť obchodným sankciám.

6.29 Pokiaľ ide o **sociálne normy**, EHSV poukazuje na deklaráciu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o základných pracovných normách z roku 1998, ktorá sa zaoberá témami, ako je diskriminácia, detská práca a nútená práca, ako aj sloboda odborových zväzov a kolektívneho vyjednávania⁽²³⁾. Dohovory MOP sú konkrétnejšie, mnohé krajiny ich však nedodržiavajú, resp. nevykonávajú.

6.30 Sociálna zodpovednosť podnikov sa musí realizovať v medzinárodnom meradle na základe dohovorov MOP a usmernení OECD, ako aj ostatných všeobecne uznávaných medzinárodných nástrojov⁽²⁴⁾. Podniky začínajú využívať sociálnu zodpovednosť podnikov ako značku, ktorá vylepšuje ich imidž.

7. Vzťah medzi vnútroštátnymi priemyselnými politikami a EÚ

7.1 Napriek vnútroštátnym rozdielom je hospodárstvo USA založené na jednom trhu a jednej centrálnej vláde. Platí to aj pre Čínu a iné krajiny.

7.2 Na druhej strane, v Európe majú všetky členské štáty svoju vlastnú formu priemyselnej politiky⁽²⁵⁾. Tento model je veľmi rôznorodý vzhľadom na rozdielne vnútroštátne štruktúry rozhodovania a tradície, osobitné vzťahy medzi verejným a súkromným sektorom a rozličné štruktúry hospodárstiev a komparatívnych výhod. Súčasná kríza môže navyše priniesť pokúšenie vo forme skrytého protekcionizmu.

7.3 Z dôvodu všetkých týchto rozdielov je výstup v oblasti hospodárskeho rastu a zamestnanosti v členských štátoch veľmi odlišný. Rada zdôrazňuje vhodnosť výročných správ o rozvoji vnútroštátnej priemyselnej politiky. Vzhľadom na obmedzené právomoci Komisie v tejto oblasti to nie je jednoduché.

7.4 Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je užšie prepojenie EÚ a členských štátov. Správy Komisie môžu tvoriť ďalšiu súčasť riadenia EÚ. Transparentnosť, úspešné príklady a osvedčené postupy vedú k pozitívnemu zblížovaniu postojov jednotlivých vlád. Mali by podnietiť diskusie v Rade o rôznych koncepciách a ich praktických výsledkoch.

⁽¹⁸⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Univerzity pre Európu“ (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 48).

⁽¹⁹⁾ Pozri oznámenie o obchodnej politike, SEC(2010) 1268 (nie je k dispozícii v slovenčine).

⁽²⁰⁾ Pozri stanovisko EHSV „Vonkajší rozmer európskej priemyselnej politiky – Zohľadňuje obchodná politika EÚ skutočne záujmy európskeho priemyslu?“ (Pozri stranu 25 tohto úradného vestníka) a Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 41.

⁽²¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Dosah prebiehajúceho vývoja energetických trhov na priemyselné hodnotové reťazce v Európe“ (Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 88), a najmä jeho bod 1.6.

⁽²²⁾ Pozri stanovisko EHSV „Účinky medzinárodných dohôd o znižovaní skleníkových plynov na procesy priemyselných zmien v Európe“ Ú. v. EÚ C 185, 8.8.2006, s. 62.

⁽²³⁾ Pozri Deklaráciu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o základných zásadách a právach pri práci (1998).

⁽²⁴⁾ Okrem iného iniciatíva Global Compact OSN a Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS, v rámci nich Medzinárodné účtovné normy). Relevantné sú aj hlavné zásady OSN v oblasti podnikových a ľudských práv, ktoré vypracoval John Ruggie.

⁽²⁵⁾ Zveličene povedané, ide o 27 priemyselných a inovačných politík.

7.5 Každý členský štát však samozrejme môže voľne definovať svoje vlastné silné stránky a vytvárať znalostné a iné infraštruktúry v prípade, že jeho opatrenia budú v súlade s pravidlami EÚ. Platformy na diskusiu o skúsenostiach môžu prispieť k zvýšeniu spolupráce medzi skupinami členských štátov.

7.6 Monitorovanie a hodnotenie výkonnosti jednotlivých štátov môže otvoriť nové príležitosti medzi vládami, medzi vládami a Komisiou a, samozrejme, pre podniky, najmä v prípade obrovského množstva MSP, ktoré získavajú medzinárodný charakter.

7.7 Niektoré krajiny majú svoje inovačné platformy zamerané na dosahovanie vnútroštátnych cieľov. Tie sú však len zriedka prínosné z hľadiska plnenia spoločných európskych cieľov. EHSV sa zasaďuje za to, aby sa preskúmalo, ako by cezhraničný prístup mohol prispieť k zvýšeniu účinnosti. Mali by sa šíriť a prediskutovať osvedčené postupy.

7.8 Výročné správy by mali analyzovať koherentnosť priemyselnej politiky EÚ a vnútroštátnych politík. Členské štáty – napr. Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Holandsko – odnedávna takisto vydávajú politické dokumenty o svojich národných politikách⁽²⁶⁾. Prepojenie na európske ciele a činnosti však aj naďalej nie je dostatočné. EHSV odporúča, aby Komisia vo svojej nadchádzajúcej výročnej správe vykonala analýzu týchto národných správ z európskej perspektívy.

7.9 Medzi členskými štátmi sa zároveň zintenzívňuje výmena názorov na vhodné priemyselné politiky. Takéto postupy by sa spolu s konkrétnymi výsledkami opatrení mali rozširovať v celej Unii, aby sa úzkoprsé videnie jednotlivých štátov nahradilo širšou perspektívou.

7.10 Aj regióny a mestské oblasti musia prevziať zodpovednosť. Mali by mať možnosť vytvárať zoskupenia a prehľbovať spoluprácu medzi výučbou, znalostnými strediskami a priemyslom (napr. prostredníctvom rozvoja regionálnych odvetvových sietí).

7.11 Hodnotenie Komisie by malo zahŕňať výkony a postupy v konkrétnych oblastiach, ako je verejné obstarávanie (17 % HDP), kde podľa analýzy a na rozdiel od smerníc EÚ ešte stále prevažujú národné priemyselné ciele.

7.12 Osobitným názorným príkladom, ktorý sa často prehliada, je vojenské vybavenie. Krátenie rozpočtu má často negatívny vplyv na vojenské výdavky. Nezávislé hodnotenie musí prispieť k lepšiemu zhodnoteniu finančných prostriedkov.

7.13 EHSV v tejto oblasti zdôrazňuje potrebu odstránenia prekážok v rámci EÚ a zároveň rozvoja konkurencieschopných cezhraničných dodávateľských reťazcov. Mali by sa podporovať vedľajšie a nové účinky medzi vojenskou a civilnou výrobou. Zároveň je potrebné preskúmať európsku harmonizáciu vývozných povolení.

7.14 Ďalšou zaujímavou oblasťou sú „verejnoprospešné služby“. Na základe zoznamu Komisie treba počítať s väčšou otvorenosťou voči cezhraničnej spolupráci a/alebo osvedčeným postupom.

7.15 Analýzy EÚ môžu priniesť zaujímavé údaje o kvalite širokého spektra podmienok v členských štátoch. Zároveň je potrebné podporiť zjednodušenie administratívnych postupov (bez toho, aby bola dotknutá bezpečnosť výrobkov a ochrana spotrebiteľa) a zníženie finančných nákladov⁽²⁷⁾. V niektorých oblastiach a krajinách tieto procesy už prebiehajú.

V Bruseli 4. mája 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁶⁾ In focus: Germany as a competitive industrial nation (Nemecko), *Feuilles de route des comités stratégiques de filière* (Francúzsko), the Growth Agenda (Spojené kráľovstvo; čoskoro bude predložený podrobný program), *Plan Integral de Política Industrial 2020* (Španielsko), *Naar de top: de hoofdlijnen van het nieuwe bedrijfslevenbeleid* (Holandsko).

⁽²⁷⁾ Stoiberova skupina.